

Statsminister Erna Solberg
Postmottak@smk.dep.no

Statsrådene Børge Brende og Elisabeth Aspaker
utenriksminister@mfa.no
eos-euministerens.sekretariat@mfa.no

Dato: 13.01.2016

Arkiv: A-2016

Jrn: 9291

Uttalelse om TISA og TTIP

Arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen, som består av de åtte medlemskommunene Holtålen, Rørros, Os, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal og Rendalen samt Hedmark og Sør-Trøndelag fylkeskommuner, behandlet på sitt møte 6. januar en uttalelse om TISA og TTIP.

Det ble gjort følgende enstemmige vedtak:

Regionrådet for Fjellregionen oppfordrer den norske regjeringen til langt større åpenhet om forhandlingene om TISA og TTIP, og vil advare mot flere konsekvenser av forhandlingene som kan ramme norske kommuner. Det vises i denne sammenheng til saksutredningen.

Saksutredningen som lå til grunn for vedtaket følger på de neste sidene.

Vennlig hilsen
Regionrådet for Fjellregionen

Rune Jørgensen
Regionrådgiver

Kopi: Stortingsrepresentantene fra Hedmark og Sør-Trøndelag

SAKSUTREDNING AU-MØTE 06.01.16

Sak 04/2016: Uttalelse om TISA og TTIP

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Merete Myhre Moen tok opp spørsmålet om regionrådet bør engasjere seg i spørsmålet om handelsavtalene TISA og TTIP på siste møte i arbeidsutvalget.

Det ble konkludert med at «Ordførerne vurderer informasjon i eget kommunestyre. Det legges fram et forslag til en uttalelse på neste AU-møte og Merete Myhre Moen bidrar med et utkast.»

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag til uttalelse:

TISA-forhandlingene

TISA (Trade in Services Agreement) er en flerstatlig avtale om handel med tjenester som nå forhandles mellom 52 WTO-medlemmer (herunder USA, EU-statene og Norge).

Forhandlingene springer ut av manglende fremdrift i forhandlingene i Verdens handelsorganisasjon (WTO) og av at ministrene i 2011 ba WTO-medlemmene vurdere alternative måter å oppfylle Doha-mandatet på. Det var meningen at den såkalte GATS-avtalen, en avtale innen Verdens handelsorganisasjon (WTO), skulle drive fram denne liberaliseringen av tjenestenæringene. Ved WTO-toppmøtene i 2001 og 2003 satte en samla blokk av u-land foten ned mot videre liberalisering av tjenestehandelen.

Målet er at TISA skal få så bred tilslutning at avtalen kan bli en del av det multilaterale WTO-rammeverket. Av denne grunn er TISA basert på WTOs avtale om handel med tjenester, Gats. Formålet er å åpne mye mer av tjenesteproduksjonen for internasjonal konkurranse – herunder store deler av de offentlige tjenestene som går under betegnelsen “velferdsstaten” (dvs. skole, eldreomsorg, vanntjenester osv.) Unntatt er bare de sektorene der det fins et statlig monopol i utgangspunktet (f.eks. politi og rettsvesen). Det forhandles om en såkalt “skralle-“ eller stillstandsbestemmelse, som kan gjøre det forbudt å tilbakeføre konkurranseutsatte tjenester til offentlig drift. En regel som sier at man ikke kan lage «nye hindre for tjenester». Det betyr i praksis at det vil være umulig å gjøre en privatisert tjeneste offentlig igjen.

Et eksempel er at dagens blåblå regjeringen vil konkurranseutsette attføringsbedrifter, noe som er sterkt omdiskutert. Verken de eller en annen fremtidig regjering kan omgjøre dette vedtaket under TISA, hvis det viser seg å gjøre tilbudet dårligere slik kritikerne hevder. Med TISA så vil multinasjonale selskaper ikke bare kunne kreve samme regler som nasjonale selskaper, men også kunne angripe enhver regulering som gjelder tjenesten de selger.

Kort oppsummert vil avtalen presse fram konkurranseutsetting og privatisering av offentlige tjenester på alle felt, hindre regulering av finanssektoren og undergrave personvernlovgivning på nett.

TISA-landene representerer i dag omkring 70 prosent av verdens handel med tjenester. Det er en viktig målsetting for prosessen at den skal forsøke å tiltrekke seg så bred deltakelse som mulig, slik at den vil kunne bli en del av WTO-rammeverket.

TTIP-forhandlingene

TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership) er en handelsavtale mellom EU og USA, som for tiden fremforhandles. Norge er indirekte involvert som EØS-medlem. TTIP er verdens største frihandelsavtale.

TTIP vil harmonisere lover og regler i EU og USA. Dette betyr å gjøre regelverket likt, og i TTIP vil det svakeste lovverket i USA danne grunnlaget for politikken i EU, og omvendt. Det betyr at næringslivsregulering blir angrepet både i USA og EU. Businesslobbygrupper samarbeider på tvers av Atlanteren, slik at amerikanske grupper vil svekke europeisk regulering, og europeiske grupper vil svekke amerikansk regulering.

TTIP dreier seg ikke om toll, men om store selskapers ønske om å forme politikken vår. TTIP gir store selskaper rett til å saksøke stater for lovverk som skader deres «fremtidige profit». Det kan være innen feltene arbeidsrettigheter, miljølovgivning og forbrukerbeskyttelse. Punktet som gir selskaper denne makten heter «investor-stat»-tvisteløsningen.

Avtalen åpner for et eget lobbyråd for store selskaper, hvor alle er pliktet til å si ifra til den såkalte «rådgivningsgruppen» når de skal lage nye lover og regler i sitt hjemland. Dermed går all ny politikk via de store selskapene før landene iverksetter den. Da kan selskapene sørge for at politikken passer dem. Store selskaper har vært dypt involvert i hele forhandlingsprosessen. Men det har ikke folkevalgte politikere.

Større åpenhet

Både TISA og TTIP forhandles frem i stor hemmelighet, hvor opplysninger blant annet har kommet ut via Wikileaks.

Utenriksdepartementet har en egen side med spørsmål og svar, nettopp med bakgrunn i beskyldninger om hemmelige prosesser. Link til departementets side gjengis under:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/handelspolitikk/tidligere-nyhetsbrev/tisa-forhandlinger/id2341665/>

I juni ble et forslag fremmet i Stortinget av SV og SP om åpenhet rundt forhandlingene stemt ned.

Regionrådet for Fjellregionen

- Oppfordrer den norske regjering til langt større åpenhet om Trade in Services Agreement (TISA) og om hvilke konsekvenser en avtale kan få for organiseringen av tjenesteproduksjonen i kommunene.
- Mener det må være opp til det politiske flertallet i kommunene å bestemme om tjenester skal være kommunale eller konkurranseutsettes, og finner det helt uakseptabelt å inngå en TISA-avtale som undergraver nasjonalt demokrati og selvstyre.
- Vil særlig advare mot en såkalt "stillstandsbestemmelse", som kan gjøre det forbudt å rekommunisere tjenester som har vært privatisert.
- Er sterkt i mot såkalte Investor-stat tvisteløsninger (ISDS) som vil gjøre det mulig for transnasjonale selskap å saksøke Norge eller andre stater internasjonalt - hvis de finner at politiske vedtak (f.eks. om strengere miljøkrav, eller høyere standarder for tjenesteproduksjon) endrer betingelsene for avkastning på investeringer.

Forslag til vedtak:

Regionrådet for Fjellregionen oppfordrer den norske regjeringen til langt større åpenhet om forhandlingene om TISA og TTIP, og vil advare mot flere konsekvenser av forhandlingene som kan ramme norske kommuner. Det vises i denne sammenheng til saksutredningen.

Uttalelsen sendes statsministeren, Utenriksdepartementet og stortingsrepresentantene fra Hedmark og Sør-Trøndelag.